

בבא מציעא כ'

משנה

מצא איגרות שום איגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה ב"ד יחזיר
מצא איגרות שום, ששמו בית דין נכסי הלוה למלוה בחובו. ואיגרות מזון, שקיבל עליו לזון את בת אשתו. שטרי חליצה, ושטרי מיאונין שבית דין כתבו לקטנה יתומה שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה ויוצאת ממנו במיאון ואינה צריכה גט²⁵⁷. ושטרי בירורין, וכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר²⁵⁸. מצא בחפיסה, או בדלוסקמא, תכריך של שטרות, או אגודה של שטרות, בכרך או באגודה, הרי זה יחזיר. מפני שהוא דבר שיש בו סימן. וכמה אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם הם שלשה שטרות של לזה אחד שלוח משלשה בני אדם יחזירם ללוה, שודאי פרעם והחזירו לו ומידו נפלו. ואם הם שלשה שטרות של שלשה שלוח מן האחד, יחזיר למלוה שהדבר ידוע שממנו נפלו. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע אם הלוה הפקידו אצלו או המלוה, או שמא מקצתו פרוע ומסרוהו לו להיות שלישי ביניהם ושכח, יהא מונח בידו ולא יחזיר לא לזה ולא לזה עד שיבא אליהו. ואם מצא בין שטרותיו סמפון שהוא שובר פרעון שנכתב על אחד משטרותיו, יעשה מה שבסמפון, והשטר בחזקת פרוע²⁵⁹.

גמרא

שואלת הגמרא, מהם שטרי ברורין? כאן פירשו שטרי טענות. רבי ירמיה אמר, כשבוררים להם דיינים, כותבים להם זה בירר לו את פלוני וזה בירר לו את פלוני שלא יוכלו לחזור בהם.

ר"ה אמר חוששים לשני שוירי למדנו במשנה, שכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר. ומביאה הגמרא מעשה, שבבית דינו של רב הונא נמצא גט המקויים בהנפק, והשליח המביאו אומר ממנו נפל, והיה כתוב בו בעיר 'שוירי' שעל הנהר 'רכיס'. ואמר רב הונא, חוששים לשני שוירי. ואפילו שבעיר 'שוירי' הידועה אין שני יוסף בן שמעון, שמא יש שוירי אחרת שיש שם יוסף בן שמעון, ושם נכתב ומשליח אחר נפל. ואמר רב חסדא לרבה, צא עיין בדבר, שכן רב הונא ישאל אותך בערב על הדין בדבר זה. ורבה יצא ודייק ומצא את מה ששנינו, כל

257 אלא אומרת בפני שלשה אי אפשי בפלוני בעלי וכותבין לה ב"ד שטר שמיאנה בפניהם להיות לה עדות שמתרת לינשא. רש"י.

258 שאין לחוש לשמא נמלך שהרי ב"ד לא כתבום אלא בדבר מקויים, ולפרעון אין לחוש שבשטרות אלו לא שייך פרעון ואפילו למ"ד שומא הדר הוא שהפסיד לעצמו. רש"י.

259 ואף על פי שהשובר היה צריך להיות מונח ביד הלוה, אומרים שהלוה האמינו ואמר תנה לי מחר ושכח. רש"י.

מעשה בית דין הרי זה יחזיר, כיון שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, לא חוששים לעיר אחרת שאינה ידועה לנו.

ורב עמרם א' אין לפשוט איסור ממון אמר רב עמרם לרבה, כיצד מר פשט איסור ורבה א' חליצה ומיאונין הם איסור ממון? אמר לו רבה, עצל²⁶¹, הרי במשנה שנינו שטרי חליצה ומיאונין ואפשר לפשוט איסור מאיסור. ובבית המדרש של רב נשבר עמוד הארז שעליו הבנין נשען. זה אמר העמוד פקע בשביל שמזלי קינא על שגדפתני, וזה אמר שהעמוד פקע משום שהשבת על דברי לביישני בבית המדרש.

אמר רבה בר בר חנה, חפיסה ששנינו, היא חמת עור קטנה. רבה בר שמואל אמר, שדלוסקמא היא 'טליקא רסבי' שהזקנים מצניעים בה את כלי תשמישם²⁶².

תכריך הוא ג' שטרות כרוכים זה בזה תכריך הוא ג' שטרות קשורים זה בזה תנו רבנן, תכריך של שטרות הוא שלשה שטרות כרוכים זה בזה. וזהו הסימן שהבעלים נותנים בהם, זה יכריז שטרות מצאתי, וזה יאמר שלי הם ושלשה הן כרוכים הן זה בזה. ואגודה של שטרות, הם שלשה קשורים זה בזה. ומכאן נלמד, שקשר הוא סימן. שיש קשרים שאינם דומין זה לזה, ויאמר כך וכך הוא עשוי. שאם לא נאמר כך, מהו הסימן שיש כאן.

הסימן הוא הכרך ואין ראייה ואומרת הגמרא, שמכאן לא נפשוט את השאלה הזאת. שקשר הוא סימן מפני שרבי חייא שנה, ג' שטרות כרוכין זה בזה הוא

אגודה. והכרך הוא סימן, מפני כולם כורכים שטר שטר לעצמו, וקושרים אותן יחד, וזה כרך את שלשתם יחד. ואין להקשות, אם כן אגודה היא תכריך. מפני שתכריך הוא כשכל אחד ואחד כרוך בראשו של השטר האחר. ואגודה היא שהשכיב את השטרות זה על זה אורכו על אורכו של חבירו, וכרכם ביחד.

המוצא מכריז שטרי כמו שרבינא אמר טיבעא מכריז שואלת הגמרא, מה המוצא מכריז? אם המוצא מכריז

מנין שלשה שטרות מצאתי, וזה בא ונותן סימן שהם כרוכים יחד. מדוע דוקא שלשה, אפילו בשני שטרות קשורים, הואיל ואין צריך שהבעלים יתן סימן במספר אלא בכריכתם? אלא כמו שאמר רבינא, שהמוצא שלשה מטבעות מכריז שמצא מטבעות, והמאבד אומר מצאת שלשה מטבעות. כך כאן המוצא מכריז שטרות מצאתי, וזה צריך שיאמר כך וכך היו וכרוכים היו. ולכן דוקא בשלשה, אבל בשנים מיעוט שטרות הוא שנים, והמנין של שנים אינו

260 התוס' הקשו הרי בממון מחמירים יותר. שהרי אין הולכים בממון אחר הרובובאיסור הולכים אחרי רוב אפי' כנגד חזקת איסור. וי"ל שבאיסור אשת איש החמירו כמו במים שאין להם סוף. ועוד י"ל שמדאורייתא לא חוששים לשני יוסף בן שמעון, אלא מדרבנן משום לעז ובממון לא שייך לעז. תוס'.

261 רש"י כתב משועמם. ובכריתות פירש רש"י שוטה או עצל. ר"ח פירש מוריד ריר. ועיין בתשובת חו"י המובא בסוף ס' חפץ חיים.

262 ואפ' שרגילים להניח שטרות בדלוסקמא הוא נותן בדלוסקמא עצמה סימן שאינו מובהק. תוס'.

מבארת הגמרא, הטעם של רבן גמליאל כשמצא שטרות של אחד שלוח משלשה יחזיר ללוח, מפני שאם הם של המלוים, מה הם עושים ביחד. ואין לומר שהמלוים הלכו לסופר הדיינים הכותב הנפק לכל השטרות כדי לקיימם ונפלו מידיו, מפני שלא משהים שטרות מקוימים אצל הסופר. ואם מצא שטרות של שלשה שלוח מאחד יחזיר למלוה, מפני שאם הם של הלויים שפרעום והוחזרו להם, מה הם עושים ביחד. ואין לומר שהלויים הלכו לסופר לכתבם ונפלו ממנו ומעולם לא לוו, מפני שהם כתובים בשלש ידי סופרים. ואין לומר שהלכו לקיימם ולא לוו, מפני שהמלוה מקיים את שטרו, אבל הלוח אינו מקיים את שטרו.

סמפון היוצא מתחת ידי מלוה אמר רב ירמיה בר אבא בשם רב, סמפון²⁶³ היוצא מתחת אפילו כתוב בכתב ידו פסול ידי מלוה המונח בידו ולא ביד הלוח, אפילו שכתוב בכתב ידו אינו אלא כמשחק ופסול. לא רק אם הוא כתוב בכתב יד סופר, שאפשר לומר שהזדמן לו סופר והכין אותו כדי שאם יבא בעל החוב לפרעו יהיה בידו שובר מוכן. אלא אפילו אם הוא כתוב בכתב ידו של המלוה הוא פסול. מפני שהמלוה סבר שמא הלוח יבוא לפרעו בין השמשות, ואם לא יהיה בידו שובר מוכן לא יפרענו.

אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות כמו שואלת הגמרא והרי שנינו במשנה, שא' רב ספרא שנמצא בין שטרות קרועים אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות. והרי כאן מדובר במלוה שמצא שטר בין שטרותיו? עונה הגמרא כמו שאמר רב ספרא לקמן, שהשטר נמצא בין שטרות קרועים. כך כאן מדובר שהמלוה מצא את השטר שהשובר נכתב עליו בין שטרותיו הקרועים, והוא אינו קרוע. וכיון שהשובר נמצא בין השטרות הקרועים סומכים על השובר²⁶⁴.

נמצא לאחד בין שטרותיו כמו שא' רב ספרא שנמצא בין שטרות קרועים שואלת הגמרא ממה ששנינו, מי שנמצא בין שטרותיו שובר שכתב בו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע, ויש בעירו שני בני אדם ששם יוסף בן שמעון, אף אם יהו בידו שטרות על שניהם, שטרות שניהם פרועין, שכל אחד יכול לומר על שלי נכתב השובר²⁶⁵. והרי כאן השובר יוצא מתחת ידי המלוה? עונה הגמרא כמו שאמר רב

263 סמפון שובר המבטל שטר. וכל דבר המבטל דבר קרי סמפון כדאמר גבי קדושי אשה ומכירת עבד שהמום קרוי סמפון מפני שמבטל את המקח.

264 שמקום השטר מוכיח על השובר שהוא אמת, שאם לא נפרע לא היה שם את השטר אצל השטרות הקרועים, כך שמעתי. ול"ג שנמצא השובר בין השטרות קרועין ונאמר שנתקבל החוב והשובר הזה אין צריך למלוה הוה אלא ללוח. והלוח שכתב ביד זה לפיכך נתנו זה עם השטרות שאין צריכין לו. שאם המלוה כתבו להיות מוכן לו כשירצה לוח לפרעו, לא נתנו עם שטרות שאין צריכין לו. רש"י.

265 ובבבא בתרא פרכינן בלא שובר נמי הא תנן אין אחד יכול להוציא שטר חוב עליהם ומוקמינן ליה במשולשין בשטר ואין משולשין בשובר.

ספרא, שנמצא בין השטרות הפרועים. וכל אחד יאמר זהו השטר שלי. וכן כאן שנמצא בין שטרות קרועין.

שבועה שלא פקדנו שלא אמר לנו ושלא מצאנו שואלת הגמרא ממה ששנינו, יתומין מן בין שטרותיו שפרוע שנמצא בין שט' קרועים היתומין לא יפרעו אלא בשבועה. ומהו

שבועתן שבועה שלא פקדנו אבא בצואת מיתה, ושלא אמר לנו קודם לכן, ושלא מצאנו שובר בין שטרותיו של אבא על שטר זה שיהא פרוע. ומשמע שאם מצאנו שובר סומכים עליו? אמר רב ספרא, שנמצא בין שטרות קרועים.

סמפון שיש עליו עדים יתקיים ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו, סמפון²⁶⁶ שיש עליו מחותמיו אם ראו את הפרעון עדים, יתקיים בחותמיו. והגמרא הבינה, שאם המלוה

אמר לא נפרעתי, ותדע שהרי לא מסרתיו לידך, יתקיים השובר על פי חותמיו. אם החותמים מעידים שחתמוהו אין המלוה נאמן. אבל עד שהשובר מתקיים הלוה נאמן, מפני שהמלוה שמוציא את השובר והמלוה אומר שהוא פסול. דוחה הגמרא, שהשובר יתקיים מחותמיו, ששואלים את העדים אם הם ראו את הפרעון. ואם לא ראו את הפרעון, המלוה נאמן לומר שלא נכתב אלא כדי להיות מוכן לכשיפרע.

ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו, סמפון שיש עליו עדים כשר. ואפילו הוא יוצא מתחת יד מלוה הוא כשר. ואומרת הגמרא, מהם עדים עדי קיום, שכתבו הנפק מפני שבית דין לא מקיימים אותו אלא אם כן הלוה פרע את החוב. וכן מסתבר ממה ששנינו בסיפא, ושאיין עליו עדים פסול. אם נאמר שאין עליו עדים כלל האם צריך לומר שהוא פסול?! אלא שיש עליו עדים, ואין עליו עדי קיום.

ומבארת הגמרא, שמה ששנינו, סמפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו. אין עליו עדים ויוצא מתחת ידי שלישי. או שהוא כתוב בשטר חוב אחר החתימה, כשר. שהיוצא מתחת ידי שלישי כשר, שהרי המלוה כתב ומסר לשלישי והאמינו שנפרע. ואם כתוב אחרי החתימות כשר, מפני שאם לא היה פרוע, המלוה לא היה מרע את שטרו.

הדרן עלך שנים אוחזין

266 משמע לו שהוא ביד המלוה ממה שקורא לו סימפון, שביד הלוה הוא נקרא שובר. תוס'.

